

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест:

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 2

Рівне, 2020

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Виконавчий редактор:

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії:

Немеш Олена Миколаївна – доктор психологічних наук, доцент, професор, в.о. ректора Рівненського державного гуманітарного університету.

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олексій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Т.І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету.

СТУДЕНТСЬКИЙ ДАЙДЖЕСТ: збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти. Випуск 2. Рівне: РДГУ, 2020. 140 с.

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол №11 від 26 листопада 2020 р.)*

УДК 316.6-049.2

ПСИХОЛОГІЧНІ СКЛАДОВІ ЗАХИСТУ ВІД МАНІПУЛЯЦІЙ**Черуха А., здобувач ОС «бакалавр» спеціальності 053«Психологія» (Практична психологія), 3 курс, РДГУ***Науковий курівник: канд. психол. наук, доцент Назаревич В.В.*

Постановка проблеми. Навколо теми маніпуляції розгортається безліч дискусій, наукових викладів, тому що вона активна у будь-яких сферах нашого життя. У буденній комунікації часто чуємо: «він/вона постійно мною маніпулює», проте здебільшого на цьому все завершується. Не кожен усвідомлює, що ним маніпулюють і як цьому протидіяти, адже у школах і навчальних закладах лише зрідка торкаються цієї проблеми. Банальна пробіжка вулицею, охоплена маніпулятивними прийомами, які вносять свої корективи в нашу свідомість і сприйняття реальності, зокрема про рекламну маніпуляцію на білбордах. Усвідомлення того, що нами маніпулюють – великий плюс, але одразу постає питання: «Як з цим боротися? Як захистити себе від маніпуляції?»

Мета: розкрити психологічні складові захисту від маніпулятивного впливу.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Висвітлюючи проблематику теми захисту від маніпуляції, варто дати загальні визначення основним термінам таким як : «маніпуляція», «маніпулятор», «жертва».

Маніпуляція - вид психологічного впливу, майстерне виконання якого призводить до прихованого спонукання у іншої людини намірів, що не співпадають з її актуальними бажаннями [2,с.59]. Виходячи з даного терміну, можна визначити, що маніпулятор – той, хто здійснює психологічний вплив на людину, який призводить до прихованого спонукання у іншої людини намірів, що не співпадають з її реальними бажаннями. Отже, жертва – людина, якою маніпулюють.

Досліджуючи маніпуляцію і методи її захисту, у нас виникло важливе питання: «Чи варто взагалі захищатися від маніпуляції?».

На думку Е.Л. Доценко, існує декілька випадків, коли немає необхідності захищатися від маніпуляції:

1. Технологічні хитрощі маніпулятора настільки майстерні, важкі та неясні, що в них наростає тенденція до самознищення. Ефективність впливів в тому, що вони розраховані на супротив, а якщо його немає, хитрощі маніпулятора втрачають свою силу.

2. Ігри, у склад яких входить маніпуляція. Для тих, хто віддає перевагу іграм, руйнування маніпуляції буде не бажаним (наприклад, сексуальні ігри, «хороші ігри» за Е. Берном і т.д.)

3. Окремі випадки, коли до маніпуляції відносяться поблажливо, а до маніпулятора - великодушно. Це відбувається з різних причин, зокрема, в силу розуміння мотивів людини, її особистісних особливостей, небажання спускатися до маніпулятивного рівня.

В.Н. Панкратов пропонує три прийоми захисту від маніпуляцій (ці прийоми захисту краще використовувати в міжособистісному спілкуванні):

1. Відкрите обговорення про недопустимість використання маніпуляцій. Цей прийом зазвичай використовують напередодні дискусії, полеміки або сварки. При необхідності в процесі спілкування використовуйте повторне нагадування про недопустимість використання маніпуляції.

2. Викриття маніпуляції розкриття її суті. Цей спосіб захисту показує її автору, що протилежна сторона озброєна знаннями про маніпуляцію, внаслідок чого маніпулятор зрідка йде на повторне використання недозволених прийомів.

3. Маніпуляція на маніпуляцію. Деякі психологи вважають, що такий спосіб допустимий, якщо попередні способи були неефективними.

Е. Л. Доценко виділяє два універсальних прийоми захисту від маніпуляції:

1. Непередбачуваність. Тоді, коли людина непередбачувана, вона невразлива, у зв'язку з цим маніпулятору важче підлаштуватися. Однак, непередбачуваність не завжди підтримується.

2. Затримка автоматичних реакцій (наприклад, Одиссей вберіг свою команду від співу сирен тим, що наказав залити вуха воском, а себе прив'язати до щогла, щоб втриматися від цікавості і страху).

Таким чином, існують різні види захисту від маніпуляції, з точки зору Е.Л. Доценко, всі психологічні захисти можна охарактеризувати наступними термінами :

1. Специфічність - це релевантність характеру загрози, облік змістовних характеристик. Специфічні захисти, враховуючи характер загрози, більше нагадують процес вирішення проблем, для якого немає готових рішень. Такого роду захисти в значній мірі являють собою пошукові дії, які передбачають складне орієнтування в проблемній ситуації. Неспецифічні захисти – захисти, релевантні характеру загрози .

2. Адекватність – це відповідність причини захисту її джерелу. Наприклад, адекватним захистом буде спрямування активності керівника на вирішення проблеми, а неадекватним - вибачення, звинувачення .

3. Ефективність – це відповідність результату головної цілі захисту, усуненню загрози. Захист може бути специфічним, адекватним, але неефективним. Наприклад, якщо керівнику є притаманним зривати злобу на підлеглих, то ефективніше було б не попадатися йому на очі.

4. Конструктивність – спрямування захисних дій на створення, ріст, прогресивний розвиток відносин, спільної діяльності. Наприклад, піти від розмови – неконструктивний захист [1, с.21- 22].

Висновок. Таким чином, ми визначили те, що не завжди варто захищатися від маніпуляцій, існує декілька випадків, за яких в цьому немає ніякої необхідності. Також, ми визначили кілька прийомів психологічного захисту, які слід використовувати в міжособистісному спілкуванні, один з яких допоможе протидіяти маніпуляціям ще до того, як вони будуть спрямовані на нас. Варто зазначити, що ми виокремили два універсальних прийоми за Е.Л. Доценко, які на нашу думку доцільні у використанні для багатьох ситуацій в яких буде присутня маніпуляція. У підсумок скажемо те, що Е.Л. Доценко зробив вагомий внесок у дослідження маніпуляції і охарактеризував усі психологічні захисти такими термінами, як «специфічність», «адекватність», «ефективність» і «конструктивність» .

Список використаної літератури

1. Ананьев Б. Г. Человек как субъект познания СПб., 2000. 238 с.
2. Доценко Е.Л. Психология манипуляции: феномены, механизмы, защита. Москва: ЧеРо; Изд-во МГУ. 1997. 334с.

УДК 159.922.73 : [316.61 : 316.36 – 058.837]

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ СТАВЛЕННЯ ДО ЦИВІЛЬНОГО ШЛЮБУ НА ЕТАПІ РАНЬОЇ ЗРІЛОСТІ

Шальнова О., здобувач ОС «магістр» спеціальності 053 «Психологія»
6 курс, РДГУ

Науковий керівник: доктор психол. наук, професор Корчакова Н.В.

Постановка проблеми. Сім'я – це один з перших соціальних інститутів, що виник у суспільстві задовго до формування таких явищ у соціумі як держава, релігія, система освіти, господарство, тощо. Сім'я – це взаємодія двох осіб у яких є спільне бачення розвитку майбутнього. Основні функції, на яких будуються сімейні стосунки – це емоційна, економічна, демографічна, соціальна (ініціація), інституційна (офіційне підтвердження) і духовна [2; 3]. На сьогоднішній день ми маємо різні альтернативні форми стосунків. В сучасному суспільстві дуже популярним видом організації сімейних стосунків став і продовжує набирати популярності – так званий цивільний шлюб. Шлюб як явище є предметом уваги багатьох вчених. У роботах таких науковців як Андреева Т.В. і Альошина Ю.Є., досліджувались проблеми молодих сімей у сучасному суспільстві. Про розвиток альтернативних форм шлюбу дуже широко у своїх роботах описує Ляшенко Н. О. Також про

З М І С Т

Алексюк М. Молодіжний сленг – соціально-психологічна проблема чи спосіб самовираження сучасної молоді.....	3
Апостол М. Ставлення людини до процесу старіння.....	5
Бабич Л. Вікові особливості морального розвитку особистості у молодшому шкільному віці	7
Будько Н. Представлення родителів о вихованні дошкільників.....	9
Бурдина О. Проявление прокрастинации у студенческой молодежи.....	11
Вейна К. Загальний недорозвиток мовлення як психолого-педагогічна проблема.....	13
Войчук Т. Зміст корекційної роботи логопеда з дітьми з ринолалією.....	14
Ганусевич В. Проблемы влияния электронных сми на личность человека.....	16
Гордійчук Т. Соціальні мережі як детермінанта особистісного розвитку підлітків.....	17
Гордійчук І. Профілактика відхилень у поведінці молодших школярів у позаурочний час...	19
Грабовська С. До проблеми виховання безпечної поведінки дітей дошкільного віку.....	20
Гребеневич О. Формування в першокласників навичок читання й письма в умовах компетентнісної освіти.....	22
Гребіневич М. Роль ціннісних орієнтацій у формуванні професійного самовизначення у старших школярів.....	24
Гузей А. Вплив маніпулятивних дій на міжособистісне спілкування.....	26
Гузей А. Психологічний булінг в шкільному колективі: критерії та напрями прояву та напрями профілактики.....	28
Даниленко С. Генезис и трансформация змеиноного образа в белорусско-литовской мифологии.....	30
Демчук Д. Формування навичок безпечної поведінки дошкільників як теоретична проблема.....	32
Дем'янюк В. Роль емоційного інтелекту у професійній діяльності психолога.....	33
Дмитришина А. Особливість впливу стосунків з батьками на формування самооцінки дитини молодшого шкільного віку.....	35
Дрогомирецька О. Формування адаптивних здібностей молодших школярів з мовленнєвими порушеннями.....	37
Заговора Л. Мотивація як один з основних факторів у вивченні іноземної мови.....	38
Заговора Л. Вплив мотивації на ставлення підлітків до вивчення іноземної мови.....	40
Єфімова М. Розробка системи психологічних заходів щодо профілактики агресивної поведінки підлітків.....	41
Іслямова А. Розвиток слухової уваги і пам'яті у дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення.....	44
Кардаш Є. Особливості практичної роботи, спрямованої на розвиток мовленнєвої здатності дитини з РСА.....	45
Касянчук М. Вплив булінгу на формування Я-концепції підлітків.....	47
Качуровська Д. Рівні особистісної готовності до професійної діяльності майбутніх психологів.....	49
Киричик Е. Проявление эмоций у девочек и мальчиков подросткового возраста.....	52
Климчук І. Причини емоційного вигорання під час пандемії у студентів.....	55
Кобець Д. Теоретичний аналіз проблеми мотивації молодших школярів.....	56
Ковальчук І. Теоретичні основи розвитку пізнавальної діяльності дітей шостого року життя із загальним недорозвитком мовлення.....	57
Ковальчук М. Казка та її роль у вихованні дитини.....	58
Козенюк М. Готовність до вибору професії як специфічне психологічне утворення особистості старшокласника.....	61
Командік О. Психологічні детермінанти розвитку лідерських якостей у молодших школярів.....	63
Конончук А. Особливості девіантної поведінки підлітків.....	65

Конончук К. Реалізація педагогічних умов формування навичок навчальної діяльності у дітей старшого дошкільного віку в ЗДО.....	66
Копель Ю. Діагносіка інтелектуального потенціалу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивно-ресурсних центрах.....	69
Корольова О. До проблеми впровадження проектної технології в роботу закладу дошкільної освіти.....	70
Костінська М. Гендерні особливості мотивації до лідерства у студенської молоді.....	71
Кравчук У. Психолого-педагогічні основи розвитку уваги дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення.....	74
Крушельницька Н. Особливості взаємодії малокомплектного ЗДО з сім'єю в умовах протиепідемічного карантину.....	76
Лабатій М. Використання дидактичних ігор і вправ з елементами розв'язання винахідницьких задач у процесі образотворчої діяльності дошкільників.....	78
Левчук М. Вплив структури сімейних відносин на взаємини старших дошкільників з ровесниками.....	81
Мельник Н. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних ігор.....	82
Мельник Ю. Дидактичні комп'ютерні ігри як засіб розвитку старших дошкільників: використання в практиці закладу дошкільної освіти.....	84
Мельничук Ю. Гендерне виховання як завдання дошкільної освіти.....	87
Менік Н. Дослідження питання виникнення тривожності у дітей старшого дошкільного віку.....	89
Микитюк В. теоретичний аналіз проблеми професійного самовизначення старшокласників..	90
Миронець Л. Виховання гуманних почуттів у дітей.....	92
Михайлова Т. Психологічні особливості поведінки підлітків у конфліктних ситуаціях.....	95
Михалюк М. Конвергенція сімейної та професійної мотивації у працюючої жінки.....	97
Мовчко О. Вплив пандемічної реальності на виникнення депресії в юнацькому віці.....	101
Одейчук І. Дослідження соціально-психологічних закономірностей формування стресостійкості у студентської молоді.....	103
Осадча І. Стиль батьківського виховання як детермінанта виникнення страхів у дошкільників з особливими освітніми потребами.....	104
Павлова Р. Вплив інтернету на психіку підлітка.....	107
Паршина Я. Побудова міжособистісних взаємин як завдання розвитку у період дорослості.....	108
Рабович І. Прояви девіантної поведінки у підлітковому віці та їх корекція.....	110
Романович І. Технології попередження суїцидальних тенденцій серед старших школярів.....	112
Серко в. Виховні можливості народних прислів'їв як засобів формування моральних норм поведінки дитини.....	114
Синяк О. Художні тексти в пізнавальному розвитку дошкільника.....	117
Сосонюк О. Психологічний аналіз фрустрації та її особливостей.....	119
Тищук К. Розвиток комунікабельності молодших школярів в умовах інклюзивного навчання.....	121
Урус К. Роль пізнавальної активності у становленні особистості молодшого школяра.....	123
Федорук І. Психологічні детермінанти формування самооцінки у підлітковому віці.....	125
Хомич М. Використання інтерактивних методів на уроках з технологічної освітньої галузі у початкових класах.....	127
Черуха А. Психологічні складові захисту від маніпуляцій.....	129
Шальнова О. Психологічний аналіз ставлення до цивільного шлюбу на етапі ранньої зрілості.....	130
Шепельчук і. Проблема адаптації першокласників до навчальної діяльності.....	135